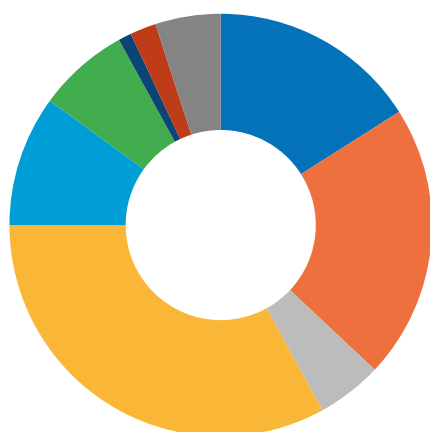

Jsou zdroje v sociálních službách optimálně využity?

▪ **Text:** Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA, prezident APSS ČR;
doc. Ing. Ladislav Průša, CSc., výzkumný pracovník, ředitel VÚPSV v letech 2001–2017

Financování sociálních služeb je vícezdrojové. Stát se na něm prostřednictvím státní dotace podílí 29 %. Ačkoliv došlo mezi roky 2007 a 2019 k výraznému zvýšení objemu státních dotací (o 9,62 mld. Kč), celkový podíl státu se navýšil pouze v řádech jednotek procent (26–29 %).

Struktura financování sociálních služeb – odhad pro rok 2019, celkové náklady 45,6 mld. Kč

K možnosti (efektivnímu) využití ostatních zdrojů:

a) Úhrady od uživatelů sociálních služeb

Současná regulace úhrad tvoří jednu ze základních bariér rozvoje sociálních služeb. Toto je mimo jiné závěr několika odborných analýz a statí, ale také výrazné části odborné veřejnosti. Úhradové limity nebyly od r. 2014 valorizovány. Není využit potenciál soukromých zdrojů (samozřejmě i při zachování podmínky dostupnosti sociálních služeb pro všechny). Tento zdroj je v současném pojetí neefektivní.

b) Příspěvek na péči

Posouzení příspěvku na péči je nutné vnímat ze dvou úrovní. První je současné nastavení, kdy lze za iracionální označit skutečnost, že se příspěvek na péči ve III. a IV. stupni v případě pobytových služeb snižuje (aby pak těmto službám byly chybějící prostředky dofinancovány státní dotací). Obecně lze ale říci (a to i na základě různých studií či odborných komentářů), že zejména v I. a II. stupni je velmi často (zejména u cílové skupiny se-

niorů) příspěvek na péči používán na krytí životních potřeb či jiných nákladů, a ne na zajištění péče o svoji osobu. Příspěvek na péči je tedy důležitým nástrojem, avšak nelze jej označit za zcela efektivní nástroj (ve vztahu k důslednému využití s jeho účelem).

c) Dotace z evropských fondů

Tzv. individuální projekty (zejména ve svém počátku) sloužily k pokrytí některých nákladů na sociální služby, a tím snížení tlaku na státní rozpočet. Jde o nástroj, který není správný, je pro poskytovatele nevýhodný a neefektivní. Stát by neměl k zajištění základních veřejných služeb využívat evropské zdroje.

d) Úhrady zdravotních pojišťoven

Příjmy z Fondu veřejného zdravotního pojištění byly od začátku jejich úhrad předmětem velké kritiky z důvodu velmi nízkých parametrů, které neumožňovaly úhradu nákladů spojených s poskytováním ošetrovatelské péče. Zejména v posledních čtyřech letech však dochází k postupnému narovnávání podmínek a parametrů úhrad. Pokud bude tento trend pokračovat příští

tři až čtyři roky obdobně, pak bude možné, v případě manažersky správného pojetí organizace a financování této složky péče, uhradit náklady s ní spojené.

e) Příspěvky ze samosprávných rozpočtů

Samosprávné rozpočty (kraje, města, obce) se podílejí na celkových nákladech na sociální služby ze 17 %. To, zda je to dostatečné, nebo nedostatečné nelze z odborného hlediska posoudit. Můžeme provést evropské srovnání, můžeme udělat porovnání spolupodílu na jiných veřejných službách, ale jednotlivé podíly, resp. jejich určení je výsledkem i politických rozhodnutí a celkového nastavení sociální politiky a veřejných služeb.

Co však je možné za nesystémové označit, je úroveň podílu na financování jednotlivých krajů, měst a obcí; zde již velké, nesystémové rozdíly patrně jsou.

Závěry:

Současné nastavení a pojetí financování sociálních služeb není optimální a efektivní. Nejsou dostatečné, racionálně a efektivně využívány všechny zdroje.